

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 210 sahifa,
13-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Alohida ehtiyojga muhtoj bolalarga matematika darslarida integratsion yondashuvni amalga oshirish	10
<i>Mamadjanova Ma'muraxon Kadirjanovna</i>	
O'quvchilarda raqamli madaniyatni shakllantirishning nazariy asoslari.....	13
<i>Boltayeva Go'zal Komilovna</i>	
Inkluziv ta'lim sharoitida o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini aniqlash metodologiyasi	21
<i>D. Sh. Jo'rayeva, J. A. Jovliyev</i>	
Bolalarda leksik-grammatik nutq kamchiliklarini bartaraf etishda kontekstli texnologiyalardan foydalanish	25
<i>Abdullayeva Yoqutjon Qalandar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	30
<i>Abduvaliyeva Sabina Kurbonali qizi</i>	
O'g'il bolalarni oilaviy munosabatlarga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari.....	35
<i>Aripov Shokirjon Olimovich, Raxmatillayeva Sug'diyona Muhammadjon qizi</i>	
Pedagogik intuitsiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan zamonaviy metodikalar	39
<i>Axmedov Jaloliddin Oribovich</i>	
The Impact of AI-Generated English Learning Materials Based on Uzbek Rural Life on the Learning Motivation of Rural Students.....	42
<i>Baxramova Malika Muzaffarovna</i>	
Raqamli kutubxonalarda sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish texnologiyalari va imkoniyatlari	47
<i>Choriyeva Zarina Anvarbek qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida orfografik savodxonlikni shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari ...	50
<i>D. Teshaboyev, M. Sotvoldiyeva</i>	
Oliy ta'limda tblt metodik modeli asosida baholash tizimini takomillashtirish	53
<i>Djurayeva Nargiza Kudratillayevna</i>	
Yangi O'zbekiston ta'lim tizimida pedagogik etikaning rivojida xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	59
<i>Dushayeva Nazokat Sharofiddinovna</i>	
Uilyam Shekspir tragediyalarining o'zbek adabiyotidagi o'rni.....	62
<i>Ergasheva Mehriyona</i>	
Qizlarning oilaviy kompetensiyasi uchun ijodiy pedagogika: Koreya dizayn ta'limi modelini O'zbekiston kontekstiga moslash.....	65
<i>G'ayratova Mohidil Zafar qizi</i>	
Jismoniy tarbiya darslarida va darsdan tashqari mashg'ulotlarda umumrivojlantiruvchi mashqlardan foydalanish metodikasi	69
<i>Maksetova Nurjamal Kuatovna</i>	
Integrativ ta'lim muhitida bo'lajak surdopedagoglarning metodik kompetensiyalarini shakllantirish	72
<i>Malikova Xurshida Ikramovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarda ko'p uchraydigan tovush talaffuzi kamchiliklari va ularni bartaraf etishda lopedik usullar.....	75
<i>Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi</i>	
Talabalarga an'anaviy xonandalik ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari.....	78
<i>Muxammadova Ozoda Muzrabovna</i>	
Hayotiy sifat tushunchasini psixologik mazmuni.....	82
<i>N. G. Pulatova</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida alohida ehtiyojlarga ega o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashning kompleks yondashuvlari	85
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Abdurashidova Feruza Qaxramonovna</i>	
Inklyuziv ta'lim tizimida o'qituvchining ko'p qirrali pedagogik faoliyati va uning nazariy asoslari	89
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Axmedova Aziza Temurovna</i>	

Xo'ja ahmad Yassaviy e'tiqod tarbiyasi haqida.....	93
<i>Norova Sevara Uyg'un qizi</i>	
Matritsa va uning determinanti mavzusini o'qitish orqali bo'lajak iqtisodchilarning analitik tafakkurini rivojlantirish texnologiyalari.....	97
<i>Nuriddinov Jalolxon Tursunboy o'g'li, Otaboyev Muxsinjon Muqimjonovich</i>	
Odam anatomiyasi darslarida interfaol va multimedia vositalaridan foydalanish yo'llari.....	104
<i>Nurmatov Norqobil Jo'rayevich, Qo'chqorova Moxira Dilmurod qizi, Boxodirova Nilufar Ikrom qizi</i>	
AQSh ta'lim tizimining o'ziga xos jihatlari va bugungi kundagi rivojlanishi.....	110
<i>Orishev Jamshid Bahodirovich</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda xorijiy ta'limi tajribalari.....	116
<i>Pardayeva Gulbahor Jalg'ashovna</i>	
Kreativ ta'lim texnologiyalarining pedagogik mohiyati.....	119
<i>Sariboyev Nurali Abdunazarovich</i>	
Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning zamonaviy pedagogik tizimdagi o'rni.....	122
<i>Siddiqov Azamat Muhammadjon o'g'li</i>	
Konstruktiv yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida 4K ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	126
<i>Sobirova Sarvinoz Quvondiqovna</i>	
Criteria of Scientific Activity Implementation of Physical Culture Education Students.....	133
<i>Sapayev Ruzmat Radjapovich</i>	
O'smir yoshdagi o'quvchilarning ma'naviy ehtiyojlarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	136
<i>Tilovova Qizlarxon Ishpulat qizi</i>	
PIRLS tadqiqotida so'rovnomalarning qamrov doirasida maktab muhiti.....	141
<i>To'qliyeva Matluba Boqiyevna</i>	
Onlayn til o'rganish platformalarining esl o'quvchilarining og'zaki nutq ishonchi (speaking confidence) ga ta'siri.....	146
<i>Tojiboyeva Shohistaxon, Omonova Nargiza</i>	
Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirishda kommunikativ o'yinlarning ahamiyati.....	151
<i>Toshpo'latova Sevinch O'ral qizi</i>	
Maktab o'quvchilarining jismoniy sifatlarini tarbiyalashning samarali uslublari.....	155
<i>Turdiyev Azam Xasanovich</i>	
O'quvchilarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishda xalqaro baholash tizimini tatbiq etish imkoniyatlari.....	158
<i>Turobov Mamarajab Sodiq o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda ijodiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	163
<i>Umirzoqova Surayyo Xudoyberdiyevna</i>	
Talabalarda perspektiv tasvir bajarishga oid ko'nikmani shakllantirishda CAD dasturlaridan amaliy foydalanish imkoniyatlari.....	165
<i>Valiyev A'zamjon Nematovich, Toxirov Sardorbek Muzaffar o'g'li</i>	
Duduqlanishni bartaraf etishda qo'llaniladigan usullar va vositalar.....	173
<i>Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirish usullari.....	176
<i>Xudoyberdiyeva Dildora Nazarjon qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Duduqlanishga ega bolalar nutqini rivojlantirishda kompleks korreksion ishlar tizimi.....	179
<i>Xusanova Nozimaxon Zuxriddin qizi</i>	
Sirdaryo viloyatida tabiat va mehnat jarayonlarining tasviriy san'at orqali estetik va ekologik ifodasi.....	182
<i>Yorlaqova Malika Ahmad qizi</i>	
The Relevance of Artificial Intelligence in Teaching the English Language.....	186
<i>Yusupova Gulnoza Mirzoyevna</i>	
Umumta'lim maktabida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kuzatiladigan nutq xususiyatlari.....	189
<i>Zairova Nigora</i>	

Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	193
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Педагогические технологии совершенствования физических качеств как основы здорового образа жизни	197
<i>Журабаев Абдукарим Маматкулович</i>	
Формирование духовно-нравственной компетентности будущих учителей как педагогическая проблема	200
<i>Зокиржонova Ф. Р., Рихситиллаева Д. Р., Меликузиева Ш. А.</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	203
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Talaba yoshlarining ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar	205
<i>Хоҗаметов Аҗинияз Андриянович</i>	
Методика формирования познавательных интересов у младших школьников в процессе выполнения творческих заданий на уроках русского языка	207
<i>Юлдашева Тахмина Бону Гайратовна</i>	

PIRLS TADQIQOTIDA SO'ROVNOMALARNING QAMROV DOIRASIDA MAKTAB MUHITI

To'qliyeva Matluba Boqiyevna

Xalqaro innovatsion universiteti
 "Pedagogika" kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada pedagogik kadrlar tayyorlovchi oliy ta'lim tashkilotlari talabalarida xalqaro baholash dasturlari bo'yicha chuqur ilmiy tushunchalarni shakllantirish masalasi tahlil qilinadi. Tadqiqotda o'quvchilarning matematik savodxonligi, o'qish savodxonligi, tabiiy-ilmiy savodxonligi hamda kreativ fikrlash kompetensiyalarini baholashning zamonaviy metodlari asosida bilim, ko'nikma va malakalarni rivojlantirish zarurati ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, xalqaro baholash tizimlarini o'quv jarayoniga integratsiya qilish, interaktiv ta'lim platformalari va multimedia vositalaridan samarali foydalanish yo'nalishlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: xalqaro baholash, kreativ fikrlash, kompetensiya, PISA, PIRLS, TIMSS, kognitiv qobiliyatlar, infratuzilma, kontekstual omillar, indikatorlar, integratsiya, multimedia vositalari, interaktiv ta'lim platformalari.

Abstract: This article analyzes the formation of a deep scientific understanding of international assessment programs among students of higher education institutions that train pedagogical personnel. The study substantiates the need to develop knowledge, skills, and competencies in modern methods of assessing students' mathematical literacy, reading literacy, scientific literacy, and creative thinking. It also highlights directions for integrating international assessment systems into the educational process, as well as the effective use of multimedia tools and interactive learning platforms.

Key words: international assessment, creative thinking, competency, PISA, PIRLS, TIMSS, cognitive abilities, infrastructure, contextual factors, indicators, integration, multimedia tools, interactive educational platforms.

Аннотация: В данной статье анализируются вопросы формирования глубокого научного понимания международных программ оценки у студентов высших учебных заведений, осуществляющих подготовку педагогических кадров. Обоснована необходимость развития знаний, умений и компетенций в области современных методов оценки математической грамотности, читательской грамотности, естественно-научной грамотности и креативного мышления учащихся. Также рассмотрены направления интеграции международных оценочных систем в образовательный процесс, а также эффективного использования мультимедийных средств и интерактивных образовательных платформ.

Ключевые слова: международная оценка, креативное мышление, компетенция, PISA, PIRLS, TIMSS, когнитивные способности, инфраструктура, контекстуальные факторы, показатели, интеграция, мультимедийные инструменты, интерактивные образовательные платформы.

KIRISH

Umumiy o'rta ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar, milliy o'quv dasturi asosida ta'lim mazmunini yangilash jarayonlari hamda xalqaro ta'lim standartlariga mos ravishda ta'lim sifatini baholash mexanizmlarini takomillashtirish masalalari ushbu maqolada keng yoritilgan. Maqolada xalqaro baholash dasturlari asosida ta'lim jarayonini tashkil etish, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini zamonaviy pedagogik yondashuvlar orqali baholash hamda ta'lim natijalarini xalqaro mezonlar bilan uyg'unlashtirishga oid muhim nazariy va amaliy masalalar tahlil qilingan.

Asosiy maqsad - pedagogik kadrlar tayyorlovchi oliy ta'lim tashkilotlari talabalarida xalqaro baholash dasturlari haqida chuqur ilmiy tushunchalarni shakllantirish, o'quvchilarning matematik savodxonligi, o'qish savodxonligi, tabiiy-ilmiy savodxonligi hamda kreativ fikrlash kompetensiyalarini baholashning zamonaviy metodlari bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni rivojlantirishdan iboratdir. Shu bilan birga, mazkur fan doirasida talabalar bo'lajak pedagog sifatida o'quvchilarning maktab davrida egallagan bilim va ko'nikmalarini real hayotiy vaziyatlarda qo'llay olish darajasini aniqlash, ularning tahliliy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini baholash hamda kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'lim natijalarini baholash bo'yicha zarur metodik tayyorgarlikka ega bo'ladilar.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xalqaro baholash tizimlari - PISA, PIRLS, TIMSS kabi xalqaro tadqiqot dasturlarining mazmuni, metodologiyasi, baholash mezonlari hamda ularning ta'lim tizimiga ta'siri keng yoritilgan. Talabalar ushbu xalqaro tadqiqotlar doirasida ishlab chiqilgan baholash qamrov doiralari, metodik qo'llanmalar, test topshiriqlari tuzilishi, tadqiqot bosqichlari hamda turli mamlakatlar tajribasi bilan tanishadilar. Shu orqali ular xalqaro tadqiqotlarga tayyorgarlik ko'rish, maktab o'quvchilarining fanlar bo'yicha egallagan bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini xalqaro talablarga muvofiq baholash hamda ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan pedagogik faoliyatni samarali tashkil etish ko'nikmalarini egallaydilar.

Maktab resurslari. Maktabdagi o'quvchilar tarkibi

Zamonaviy pedagogik nazariyalarda o'quvchilarning o'qish savodxonligi darajasi faqat shaxsiy bilim, ko'nikma yoki individual kognitiv qobiliyatlar bilan izohlanmaydi. Ta'lim natijalari ko'p jihatdan ta'lim jarayoni amalga oshirilayotgan pedagogik muhit, ya'ni maktab infratuzilmasi, ta'limiy resurslar, o'quvchilar tarkibi hamda ijtimoiy-pedagogik sharoitlar bilan chambarchas bog'liqdir. Shu sababli xalqaro baholash tadqiqotlarida, xususan PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) dasturida o'quvchilarning o'qish savodxonligini baholashda maktab muhitining ta'sirini o'rganish alohida metodologik ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot doirasida qo'llaniladigan so'rovnomalar o'quvchilarning akademik natijalarini tushuntirishga xizmat qiluvchi kontekstual omillarni aniqlashga qaratilgan. PIRLS metodologiyasiga ko'ra, maktab muhiti bilan bog'liq indikatorlar qatoriga maktab resurslari, o'quvchilar tarkibi, pedagogik sharoitlar, kutubxona yoki multimedia markazlari imkoniyatlari hamda ota-onalarning maktab haqidagi tasavvurlari kiradi. Ushbu omillarni kompleks tahlil qilish o'quvchilarning o'qish savodxonligini faqat individual qobiliyatlar orqali emas, balki kengroq ijtimoiy-pedagogik kontekst doirasida baholash imkonini beradi.

PIRLS tadqiqotida maktab muhitini o'rganishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan yana bir indikator - bu maktabdagi o'quvchilar tarkibidir. O'quvchilar tarkibi tushunchasi o'quvchilarning ijtimoiy-iqtisodiy kelib chiqishi, oilaning madaniy darajasi, til muhiti hamda ota-onalarning ta'lim darajasi kabi omillarni o'z ichiga oladi. Mazkur omillar o'quvchilarning o'qish savodxonligi darajasiga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Masalan, ta'limiy resurslarga boy oilalarda voyaga yetayotgan bolalar odatda o'qish jarayoniga nisbatan yuqori motivatsiyaga ega bo'ladi. Bunday oilalarda kitoblar, elektron resurslar hamda ta'limiy materiallarning mavjudligi bolalarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Natijada ular maktabdagi o'qish jarayoniga tayyor holda kirib keladilar va o'qish savodxonligini rivojlantirishda yuqori natijalarga erishadilar. Shu sababli PIRLS tadqiqotida maktabdagi o'quvchilar tarkibi o'quvchilarning akademik natijalarini tahlil qilishda muhim kontekstual omil sifatida qaraladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Nazariy jihatdan qaralganda, maktab muhitining o'quvchilarning o'qish savodxonligiga ta'sirini quyidagi konseptual model orqali ifodalash mumkin:

Maktab resurslari → pedagogik faoliyat sifati → o'quvchilarning o'qish faoliyati → o'qish savodxonligi natijalari

Mazkur model ta'lim jarayonini tizimli pedagogik jarayon sifatida ko'rib chiqish imkonini beradi. Bu yerda maktab resurslari pedagogik faoliyatning samaradorligini ta'minlaydi, pedagogik faoliyat esa o'quvchilarning o'qish jarayoniga bo'lgan munosabatini shakllantiradi.

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqishda maktab muhitining pedagogik imkoniyatlarini kompleks tarzda tahlil qilish zarur. Chunki o'quvchilarning akademik natijalari faqat individual intellektual salohiyat bilan emas, balki ta'lim jarayonini tashkil etish sharoitlari bilan ham belgilanadi.

Boshlang'ich sinfga qabul qilinadigan bolalarning savodxonlik darajasi

Boshlang'ich maktabga qadam qo'yayotgan o'quvchilarning dastlabki savodxonlik darajasi ularning keyingi akademik rivojlanishida muhim determinantlardan biri sifatida qaraladi. Zamonaviy pedagogik nazariyalarga ko'ra, bolaning maktabga kirish davridagi o'qish va yozish bilan bog'liq dastlabki kompetensiyalari uning ta'lim jarayoniga moslashish darajasi hamda keyingi o'quv faoliyatining samaradorligini belgilovchi muhim omillardan hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan xalqaro baholash tadqiqotlari, xususan PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) dasturi doirasida boshlang'ich ta'lim bosqichiga kirayotgan o'quvchilarning dastlabki savodxonlik ko'nikmalarini o'rganish alohida ilmiy ahamiyat kasb etadi.

PIRLS tadqiqotining metodologik yondashuviga ko'ra, o'quvchilarning boshlang'ich savodxonlik darajasini aniqlash orqali ularning keyingi o'qish faoliyati va akademik natijalarini prognoz qilish mumkin. Bu jarayonda bolalarning maktabga kirishdan oldingi o'qish tajribasi, yozma nutq elementlari bilan tanishligi hamda til muhitidagi faol ishtiroki kabi omillar muhim kontekstual indikatorlar sifatida baholanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich savodxonlik ko'nikmalariga ega bo'lgan bolalar maktabdagi o'qish jarayoniga tezroq moslashadi va o'qish savodxonligini rivojlantirish jarayonida yuqori natijalarga erishadi.

Mazkur jarayonni tizimli nuqtai nazardan tahlil qilganda, maktabgacha ta'lim tizimi o'quvchilarning boshlang'ich savodxonlik darajasini shakllantirishda muhim pedagogik platforma vazifasini bajarishi aniqlanadi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida amalga oshiriladigan savodga tayyorlash mashg'ulotlari, nutq rivojlantirish faoliyatlari hamda badiiy adabiyot bilan tanishtirish jarayonlari bolalarning o'qish jarayoniga tayyorligini oshiradi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tizimining samaradorligi PIRLS tadqiqotlarida qayd etiladigan o'qish savodxonligi ko'rsatkichlariga bilvosita, ammo muhim ta'sir ko'rsatadi.

Umuman olganda, PIRLS tadqiqotlari boshlang'ich savodxonlik darajasi o'quvchilarning keyingi o'qish faoliyati va akademik rivojlanishida muhim prognostik indikatorlardan biri ekanligini ko'rsatadi. Shu sababli ta'lim siyosatini takomillashtirish jarayonida maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, bolalarda erta savodxonlik ko'nikmalarini shakllantirish hamda oila muhitida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish muhim strategik vazifalardan biri sifatida qaralishi lozim.

Maktabda o'qish mashg'ulotlariga zarur manbalar

Boshlang'ich ta'lim jarayonida o'qish darslarini samarali tashkil etish ko'p jihatdan maktabda mavjud bo'lgan pedagogik resurslar va o'quv-metodik manbalar bilan ta'minlanganlik darajasiga bog'liqdir. Ta'lim muassasasida o'quvchilar uchun zarur bo'lgan o'quv qo'llanmalar, badiiy adabiyotlar, qo'shimcha o'quv materiallari hamda turli didaktik vositalarning mavjudligi o'qish jarayonining mazmungan boy va metodik jihatdan samarali tashkil etilishiga xizmat qiladi. Shu sababli zamonaviy pedagogik yondashuvlarda o'quv jarayonining sifatini oshirishda ta'limiy resurslar tizimini kompleks tarzda rivojlantirish muhim omillardan biri sifatida qaraladi.

Pedagogika nazariyasida ta'lim resurslari o'quvchilarning kognitiv rivojlanishini ta'minlovchi muhim vosita sifatida talqin qilinadi. O'quv qo'llanmalar va badiiy adabiyotlar o'quvchilarning o'qish savodxonligini shakllantirishga xizmat qilsa, qo'shimcha o'quv materiallari hamda didaktik vositalar o'quv jarayonida bilimlarni mustahkamlash va tahliliy fikrlashni rivojlantirish imkonini yaratadi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida mazkur resurslarning tizimli qo'llanilishi o'quvchilarning o'qish jarayoniga faol jalb etilishiga hamda ularning matn bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Zamonaviy ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi o'qish darslarini tashkil etish metodikasiga ham sezilarli o'zgarishlar kiritmoqda. Multimediya vositalari, interaktiv ta'lim platformalari, elektron kutubxonalar hamda raqamli o'quv materiallari o'quvchilarning o'qish faoliyatini yanada samarali tashkil etish uchun yangi pedagogik imkoniyatlarni yaratadi. Bunday resurslar o'quvchilarga matn bilan ishlash jarayonini vizual, interaktiv va tahliliy shaklda o'zlashtirish imkonini beradi.

Zamonaviy ta'lim muhitida o'qish savodxonligini rivojlantirish faqat an'anaviy o'quv vositalari bilan cheklanib qolmasligi kerak. Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarni integratsiya qilish orqali o'quvchilarning axborot bilan ishlash madaniyatini rivojlantirish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli maktablarda an'anaviy o'quv resurslari bilan bir qatorda elektron kutubxonalar, interaktiv ta'lim platformalari hamda multimedia vositalaridan samarali foydalanish o'qish savodxonligini rivojlantirish strategiyalarining muhim tarkibiy qismi sifatida qaralishi lozim.

Maktab kutubxonasi yoki multimedia markazi

Xalqaro baholash tadqiqotlari metodologiyasida ta'lim muassasasining infratuzilmasi o'quvchilarning o'qish savodxonligini shakllantirish jarayoniga ta'sir etuvchi muhim kontekstual omillardan biri sifatida qaraladi. Shu nuqtai nazardan, PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) tadqiqotida maktab kutubxonasi yoki multimedia markazining mavjudligi ham o'quvchilarning ta'limiy rivojlanishini baholashda muhim indikator sifatida e'tiborga olinadi. Mazkur indikator maktabning o'quv resurslari bilan ta'minlanganlik darajasini hamda o'quvchilarning mustaqil o'qish faoliyati uchun yaratilgan pedagogik sharoitlarni aniqlash imkonini beradi.

Pedagogika nazariyasiga ko'ra, maktab kutubxonasi o'quvchilarning mustaqil o'qish faoliyatini rivojlantirishda muhim ta'limiy muhit vazifasini bajaradi. Kutubxona nafaqat o'quv materiallari saqlanadigan joy, balki o'quvchilarning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishga xizmat qiluvchi pedagogik makon sifatida ham talqin qilinadi. Kutubxonalarda mavjud bo'lgan badiiy, ilmiy-ommabop hamda ma'lumotnoma adabiyotlari o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning tasavvur doirasini kengaytirish hamda matn bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, maktab kutubxonasidan faol foydalanadigan o'quvchilar o'qish jarayonida yuqori motivatsiya namoyon etadi hamda matnni tushunish va tahlil qilish jarayonida yuqori natijalarga erishadi. Buning asosiy sababi shundaki, kutubxona o'quvchilarga turli janrdagi matnlar bilan tanishish imkoniyatini yaratadi va bu jarayon o'qish kompetensiyasining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Zamonaviy ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi natijasida maktablarda multimedia markazlari ham muhim ta'limiy infratuzilma elementiga aylanmoqda. Multimedia markazlari o'quvchilarning raqamli savodxonligini rivojlantirish, elektron resurslar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda axborotni izlash, saralash va tahlil qilish kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Elektron kutubxonalar, interaktiv ta'lim platformalari hamda raqamli o'quv materiallari o'quvchilarga bilimlarni turli formatlarda o'zlashtirish imkoniyatini beradi.

Maktab kutubxonasi va multimedia markazlari o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda bir-birini to'ldiruvchi pedagogik resurslar sifatida qaralishi lozim. An'anaviy kutubxonalar o'quvchilarning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishga xizmat qilsa, multimedia markazlari raqamli axborot bilan ishlash kompetensiyalarini rivojlantirishga yordam beradi. Shu sababli zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqishda maktab kutubxonasi va multimedia markazlari imkoniyatlaridan kompleks tarzda foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Maktablarning hajmi va joylashuvi

Xalqaro ta'lim monitoringi tadqiqotlarida o'quvchilarning akademik natijalarini tahlil qilish jarayonida maktabning institutsional xususiyatlari, jumladan uning hajmi va geografik joylashuvi muhim kontekstual omillar qatoriga kiradi. Shu nuqtai nazardan PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) tadqiqotida ham maktablarning hududiy joylashuvi, o'quvchilar soni hamda ta'lim infratuzilmasi kabi omillar o'rganilib, ular o'quvchilarning o'qish savodxonligi darajasi bilan o'zaro bog'liqlikda tahlil qilinadi. Mazkur yondashuv ta'lim natijalarini faqat individual akademik ko'rsatkichlar asosida emas, balki kengroq ijtimoiy-pedagogik muhit doirasida baholash imkonini beradi.

Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, maktabning joylashuvi o'quvchilarning ta'lim imkoniyatlari va o'quv resurslaridan foydalanish darajasiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ayniqsa, maktabning shahar yoki qishloq hududida joylashganligi ta'lim jarayonining tashkil etilishi, o'qituvchilarning malaka darajasi, o'quv resurslari bilan ta'minlanganlik hamda infratuzilma imkoniyatlari bilan bevosita bog'liq bo'ladi. Shahar hududlarida joylashgan maktablar ko'pincha rivojlangan infratuzilma, boy o'quv-metodik resurslar hamda zamonaviy texnologiyalar bilan ta'minlangan bo'lishi mumkin. Bu esa o'qitish jarayonining samaradorligini oshirish va o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish uchun qulay pedagogik muhit yaratadi.

PIRLS tadqiqotining metodologik yondashuviga ko'ra, maktab hajmi ham o'quvchilarning ta'lim natijalariga ta'sir qiluvchi muhim indikatorlardan biri hisoblanadi. Maktabdagi o'quvchilar soni, sinf hajmi hamda pedagogik resurslarning taqsimlanishi o'qitish jarayonining samaradorligini belgilovchi muhim omillar sifatida qaraladi. Masalan, o'quvchilar soni juda ko'p bo'lgan maktablarda individual yondashuvni ta'minlash qiyinlashishi mumkin, kichik maktablarda esa resurslarning cheklanganligi ta'lim jarayonining samaradorligiga ta'sir ko'rsatishi ehtimoli mavjud.

Maktabning geografik joylashuvi va hajmi o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish jarayonini baholashda muhim tahliliy mezonlardan biri sifatida qaralishi lozim. Chunki o'quvchilarning akademik natijalari ko'p jihatdan ular ta'lim olayotgan muhitning ijtimoiy-iqtisodiy va infratuzilmaviy imkoniyatlari bilan bog'liqdir. Shu sababli PIRLS natijalarini tahlil qilish jarayonida hududiy tafovutlarni aniqlash va ularni ta'lim siyosatini takomillashtirish jarayonida hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, maktablarning hududiy joylashuvi va hajmi o'quvchilarning ta'lim imkoniyatlari, o'quv resurslari hamda pedagogik muhit sifatiga ta'sir qiluvchi muhim omillar hisoblanadi. Shu sababli ta'lim tizimini rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqishda hududiy tenglikni ta'minlash, qishloq hududlaridagi maktablarning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash hamda pedagogik resurslarni samarali taqsimlash masalalariga alohida e'tibor qaratish zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Farzandlari qatnaydigan maktablar haqida ota-onalarning tasavvurlari

Xulosa qilganda, Xalqaro baholash tadqiqotlarida o'quvchilarning akademik natijalarini tahlil qilish jarayonida ta'lim muhitining turli kontekstual omillari muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) tadqiqotida ota-onalarning farzandlari tahsil olayotgan maktab haqidagi tasavvurlari ham muhim indikatorlardan biri sifatida o'rganiladi. Mazkur omil maktab va oila o'rtasidagi o'zaro hamkorlik darajasini, ota-onalarning ta'lim muassasasiga bo'lgan ishonchini hamda ularning ta'lim jarayonidagi faolligini aniqlash imkonini beradi.

Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ota-onalarning maktab faoliyati, ta'lim sifati, o'qituvchilarning professional kompetensiyasi hamda maktab muhitining pedagogik imkoniyatlari haqidagi qarashlari o'quvchilarning o'qishga bo'lgan motivatsiyasiga bevosita ta'sir ko'rsatishi mumkin. Agar ota-onalar maktab faoliyatini ijobiy baholasa va ta'lim muassasasiga ishonch bildirsa, bunday ijtimoiy muhit o'quvchilarning ta'lim jarayoniga nisbatan ijobiy munosabatini shakllantiradi. Natijada o'quvchilar o'zlarini ta'lim jarayonining faol ishtirokchisi sifatida his qiladilar hamda o'qish faoliyatida yuqori faollik namoyon etadilar.

PIRLS tadqiqotlari natijalari maktab muhiti o'quvchilarning o'qish savodxonligi darajasiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. Maktab resurslari, kutubxona imkoniyatlari, o'quvchilar tarkibi, pedagogik sharoitlar hamda ota-onalarning maktab faoliyati haqidagi qarashlari o'quvchilarning akademik rivojlanishiga ta'sir qiluvchi muhim kontekstual omillar sifatida qaraladi. Ushbu omillarni kompleks tarzda o'rganish ta'lim natijalarini chuqurroq tahlil qilish hamda o'qish savodxonligini rivojlantirish strategiyalarini ilmiy asosda ishlab chiqish imkonini beradi.

O'qish savodxonligini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik strategiyalarni ishlab chiqishda maktab muhiti kompleks pedagogik tizim sifatida tahlil qilish zarur. Chunki o'quvchilarning akademik natijalari faqat individual intellektual salohiyat bilan emas, balki ta'lim jarayoni amalga oshirilayotgan ijtimoiy-pedagogik muhit bilan ham chambarchas bog'liqdir.

Shu sababli zamonaviy ta'lim siyosatida maktab infratuzilmasini rivojlantirish, kutubxona va multimedia resurslarini boyitish hamda oila va maktab o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash muhim strategik vazifalardan biri sifatida qaralishi lozim. Bunday yondashuv o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish bilan birga ta'lim tizimining umumiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" 2019 yil 29 apreldagi PF-5712-son farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Pedagogik ta'lim sifatini oshirish va pedagogik kadrlar tayyorlovchi oliy ta'lim muassasalari faoliyatini yanada rivojlantirish choratadbirlari to'g'risida" 2022 yil 21 iyundagi PQ-289-son qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 8 dekabrda "Xalq ta'limi tizimida ta'lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarni tashkil etish chora tadbirlari to'g'risida"gi 997-son qarori
4. A. Ismailov, N. Karimov, B.Q.Xaydarov, Sh. Ismailov, Xalqaro tadqiqotlarda o'quvchilarning matematik savodxonligini baholash, uslubiy qo'llanma, Toshkent, "Sharq" nashriyoti, 2019-yil, ISBN 978-9943-5990-4-8
5. A. Ismailov, D.Norboyeva va boshqalar. "Xalqaro tadqiqotlarda o'quvchilarning o'qish savodxonligini baholash" (ona tili va adabiyot o'qituvchilari, metodistlar, soha mutaxassislari uchun metodik qo'llanma) Toshkent, "Sharq" nashriyoti, 2019-yil. ISBN 978-9943-5991-3-0
6. A. Ismailov, G. Tog'ayeva, S. Akbarova, D. Asqarova "Xalqaro tadqiqotlarda o'quvchilarning tabiiy fanlar bo'yicha savodxonligini baholash", metodik qo'llanma, Toshkent, "Sharq" nashriyoti, 2019 yil. ISBN 978-9943-5991-1-6
7. A. Ismailov, D. Norboyeva, K. Kucharova, Z. Qosimova. Xalqaro tadqiqotlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarning o'qish savodxonligini baholash. Metodik qo'llanma, Toshkent, "Sharq" nashriyoti, 2019 yil. ISBN 978-9943-5991-2-3
8. Kreativ fikrlashni baholash. Qo'llanma. Muxarrirlar, A. Ismailov, X. Daminov va b. Ta'lim sifatini baholash bo'yicha xalqaro tadqiqotlarni amalga oshirish milliy markazi matbaa bo'limi. Toshkent. 2021 yil. ISBN 978-9943-6960-1-3

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.